

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Kartu gyvenančių slaugytojų teisės“**(nuomonė savo iniciatyva)**

(2016/C 487/02)

Pranešėjas **Adam ROGALEWSKI**

Plenarinės asamblėjos sprendimas	21/1/2016
Teisinis pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalis Nuomonė savo iniciatyva
Atsakingas skyrius	Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius
Priimta skyriuje	9/9/2016
Priimta plenarinėje sesijoje	21/9/2016
Plenarinės sesijos Nr.	519
Balsavimo rezultatai	168/2/6
(už/prieš/susilaikė)	

1. Rekomendacijos

1.1. Reikia pradėti diskusiją dėl slaugos namuose darbo, pripažįstamo kaip tam tikros formos slaugos namuose paslaugų teikimas, bendros apibrėžties nustatymo Europoje. Slaugos namuose darbo apibrėžtis turėtų apimti privačioje gyvenamojoje vietoje gyvenančių (tiesiogiai įdarbinamų arba savarankiškai dirbančių) darbuotojų, kurių pagrindinė pareiga – teikti slaugos paslaugas vyresniems ir neigaliems žmonėms, darbo sąlygas. Kartu gyvenančius slaugytojus reikėtų laikyti ilgalaikės priežiūros sistemos dalimi, nepriklausomai nuo to, ar jie įdarbinami tiesiogiai, ar turi savarankiškai dirbančio asmens statusą. Nustatant bendrą profesinę apibrėžtį siekiama pripažinti kartu gyvenančių slaugytojų būti Europos darbo rinkoje ir gerinti jų teikiamų ilgalaikės slaugos paslaugų kokybę.

1.2. Siekdamas suteikti politikai kurti reikalingos informacijos, Eurostatas turėtų surinkti pakankamai duomenų apie kartu gyvenančius slaugytojus.

1.3. EESRK ragina Europos Komisiją ištirti šių darbuotojų padėtį, įskaitant jų skaičių, pilietybę, migracijos statusą, tarptautinį judumą, tai, ar jie faktiškai įtraukti į darbuotojų ir socialinės apsaugos sistemą, jų darbo ir socialines sąlygas, kvalifikaciją, taip pat tai, kokį faktinį indėlį jie įneša arba gali įnešti į Europos ekonomiką.

1.4. EESRK pabrėžia, kad kartu gyvenantiems slaugytojams turėtų būti taikomos panašios sąlygos kaip ir kitiems slaugytojams. Vadinasi, jie turėtų turėti galimybę naudotis panašia apsauga, pavyzdžiui, darbo laiko (įskaitant budėjimo laiką) ribojimu ir apsauga nuo fiktyvaus savarankiško darbo. Tiesiogiai įdarbinamiems kartu gyvenantiems slaugytojams privalo būti taikomi atitinkami ES ir valstybių narių darbo santykius reglamentuojantys teisės aktai, įskaitant, be kita ko, teisės aktus dėl tinkamo atlygio, sveikatos apsaugos ir saugos, socialinio draudimo, teisės į asociacijų laisvę ir kolektyvinių derybų.

1.5. Reikėtų konstruktyviai spręsti ilgalaikės priežiūros sistemos darbuotojų trūkumo Europoje klausimą – užtikrinti deramą darbo užmokestį ir darbo sąlygas, spręsti investicijų trūkumo klausimą, užtikrinti, kad būtų laikomasi laisvo judėjimo principų, pašalinti kliūtis, trukdančias darbuotojams naudotis savo kaip darbuotojų teisėmis, ir sudaryti sąlygas migrantams teisėtai įsidarbinti.

1.6. EESRK ragina Europos Sąjungą glaudžiai bendradarbiauti su valstybėmis narėmis koordinuojant kartu gyvenančių slaugytojų pasiūlą bei judumą ir taip stengiantis didinti bendrą sektoriaus pajėgumą teikti kokybiškas priežiūros paslaugas. Reikėtų imtis šių konkrečių priemonių:

- tobulinti Sankcijų darbdaviams direktyvoje (2009/52/EB) nustatytas apsaugos priemones siekiant apsaugoti dokumentų neturinčių darbuotojų teises, kad būtų kovojama su neteisėtu jų įdarbinimu. Privaloma griežtai taikyti Nusikaltimų aukų teisių direktyvą (2012/29/ES), siekiant teikti veiksmingą pagalbą kartu gyvenantiems slaugytojams, kurie yra išnaudojimo aukos, neatsižvelgiant į jų migracijos statusą,
- suderinti visas atitinkamas ES direktyvas su Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencija Nr. 189, kurioje nustatytos namų ūkio darbuotojų teisės,
- kartu gyvenančių slaugytojų ir jų slaugomų asmenų teises įtraukti į būsimas Europos Sąjungos ir valstybių narių teisės aktų redakcijas ir į pasiūlymus dėl jų,
- Europos kovos su nedeklaruojamu darbu platformoje vienu iš prioritetų nustatyti slaugos namuose tvarkos reformą; tai –iniciatyva, kurią EESRK palankiai vertina,
- integruoti slaugytojų teises į Europos semestrą ir įtraukti jas į konsultacijas „Nauja pradžia sprendžiant problemas, su kuriomis susiduria dirbančios šeimos derindamos profesinį ir asmeninį gyvenimą“,
- visoje Europoje pradėti slaugomiems asmenims ir slaugytojams skirtą informavimo apie kartu gyvenančių slaugytojų teises kampaniją,
- skatinti steigti kartu gyvenančių slaugytojų organizacijas ir kooperatyvus ir tai remti,- nustatyti kartu gyvenančių slaugytojų kvalifikacijos ir įgytos patirties pripažinimo, suderinimo ir perkėlimo procedūras, naudojantis kvalifikacijos pripažinimo priemonėmis, įskaitant Naujų įgūdžių ir darbo vietų darbotvarkėje ⁽¹⁾ numatytas naujas priemones,
- perskirstyti Europos lėšas dabartinių ir potencialių kartu gyvenančių slaugytojų mokymo kursams finansuoti, taip siekiant gerinti slaugos kokybę,
- stebėti, kaip komandiruojami kartu gyvenantys slaugytojai, ir gerinti jų komandiravimo tvarką įgyvendinant vienodo darbo užmokesčio už lygiavertį darbą principą.

Be to, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Komisijos pasiūlyme dėl Europos socialinių teisių ramsčio nėra jokios nuorodos į kartu gyvenančių slaugytojų padėtį. Toliau rengiant Europos socialinių teisių ramstį, dėl kurio EESRK šiuo metu rengia nuomonę, reikėtų apsvarstyti galimybę į jį įtraukti šių slaugytojų socialines teises.

1.7. Valstybės narės turėtų užtikrinti slaugomų asmenų ir slaugytojų, įskaitant kartu gyvenančius slaugytojus, teisių apsaugą. Reikėtų imtis šių konkrečių priemonių:

- ratifikuoti ir įgyvendinti TDO konvenciją Nr. 189 ⁽²⁾ ir įteisinti dokumentų neturinčių kartu gyvenančių slaugytojų statusą,
- inicijuoti paramos priemones, įskaitant tarpininkavimą padedant slaugomiems asmenims rasti kartu gyvenančius slaugytojus,

⁽¹⁾ COM(2010) 682 final <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0682&from=LT>

⁽²⁾ TDO konvencija Nr. 189 įsigaliojo 2013 m. rugsėjo 5 d. Kol kas ją ratifikavo Belgija, Vokietija, Suomija, Airija, Italija, Portugalija ir Šveicarija, taip pat 14 ne Europos šalių.

- sukurti visapusiškos pagalbos slaugomiems asmenims ir jų šeimoms sistemą, įskaitant finansines paskatas arba subsidijas,
- rengti kartu gyvenantiems slaugytojams skirtas mokymo programas; kartu gyvenantys slaugytojai turėtų turėti galimybę pasiimti apmokamų atostogų, kad galėtų dalyvauti tokiose programose,
- šiame sektoriuje skatinti asociacijų laisvę ir kolektyvines derybas, be kita kito, remti kartu gyvenančių slaugytojų ir jų darbdavių teises stoti į asociacijas arba jas kurti,
- spręsti socialinio dempingo ir išnaudojimo problemą,
- iniciatyviai reglamentuoti ilgalaikės priežiūros sektorių, ypač daug dėmesio skiriant darbo teisės aktų laikymuisi, siekiant užtikrinti slaugomų asmenų ir kartu gyvenančių slaugytojų apsaugą. Todėl reikia leisti darbo inspekcijų ir kitų atitinkamų valstybinių ir nevyriausybinių organizacijų atstovams patekti į darbo vietas privačiuose namuose.

1.8. EESRK pabrėžia, kad finansinės paramos slaugomiems asmenims, kuriems reikalingi kartu gyvenantys slaugytojai, poreikį reikia tenkinti pakankamomis ilgalaikėmis ir tvariomis viešosiomis investicijomis.

1.9. Profesines sąjungas, darbdavius ir pilietinės visuomenės organizacijas reikia įtraukti į politikos planavimą valstybių narių ir ES lygmenimis. Socialinį ir pilietinį dialogą reikėtų skatinti su visais suinteresuotaisiais subjektais ir visais lygmenimis.

1.10. EESRK turėtų aktyviai skatinti plėtoti Europos Sąjungos politiką, kuria siekiama remti slaugytojus, slaugomus asmenis ir jų šeimas, be kita ko, organizuoti konferenciją apie slaugos namuose darbo ateitį Europoje.

2. Bendrosios pastabos

2.1. Darbo jėgos trūkumo sveikatos priežiūros sektoriuje problema yra „tiksinti bomba“. Krizė tęsiasi ⁽³⁾ ir, jeigu nebus imtasi atitinkamų politikos priemonių, darbo jėgos trūkumas didės. Dar 1994 m. Europos Komisija pažymėjo, kad priežiūros sektorius yra strateginis sektorius. 2010 m. Europos Komisija išpėjo, kad, jei nebus imtasi skubių veiksmų, kad būtų išspręsta beveik vieno milijono ilgalaikės priežiūros darbuotojų trūkumo problema, iki 2020 m. trūks beveik dviejų milijonų sveikatos priežiūros darbuotojų ⁽⁴⁾.

2.2. Kartu gyvenantys slaugytojai sudaro gausią, tačiau marginalizuotą ilgalaikės priežiūros darbo jėgos dalį. Šie slaugytojai yra labai judūs ir sudaro sektoriaus darbo jėgos hierarchijos apatinį sluoksnį. Rengiant Europos Sąjungos ir valstybių narių lygmens ilgalaikės priežiūros sektoriaus planus, į kartu gyvenantiems slaugytojams aktualius aspektus dažnai neatsižvelgiama.

2.3. Tikslus kartu gyvenančių slaugytojų skaičius nėra žinomas, nes trūksta duomenų; duomenų rinkimo sistemose jie dažnai lieka nuošalyje. Kalbant apie menkai pripažįstamus ir prastai apmokamus darbuotojus, kartu gyvenantys slaugytojai politikos kūrėjams per ilgai buvo nematomi.

2.4. Kartu gyvenančių slaugytojų yra visose valstybėse narėse. Daugelis jų yra trečiųjų šalių migrantai, kiti – savo šalyje arba užsienyje dirbantys Europos Sąjungos piliečiai. Vieni jų dirba nelegaliai kaip dokumentų neturintys migrantai, o kai kurių judumas yra susijęs su apykaitine arba laikina migracija. Daugelis dirba nesaugiomis darbo sąlygomis, įskaitant fiktyvų savarankišką darbą.

⁽³⁾ UNI Europa UNICARE (2016 m.).

⁽⁴⁾ Europos Komisija (2013 m.).

2.5. Kadangi šiuo metu kartu gyvenančių slaugytojų profesijos apibrėžties nėra, jų padėtis prilyginama namų ūkio darbuotojams⁽⁵⁾. Remiantis TDO duomenimis, pramoninėse šalyse darbas namų ūkyje, įskaitant slaugą, sudaro 5–9 % visų darbo vietų⁽⁶⁾.

2.6. Kai kurios valstybės narės, pasirašiusios TDO konvenciją Nr. 189, padarė pažangą įformindamos ir integruodamos dokumentų neturinčius slaugytojus migrantus.

2.7. EESRK jau prisidėjo prie ilgalaikės priežiūros politikos kūrimo, pateikdamas nuomones dėl namų ūkio darbuotojų darbo teisių⁽⁷⁾, socialinių investicijų poreikio⁽⁸⁾ ir ilgalaikės socialinės priežiūros bei deinstitucionalizavimo⁽⁹⁾. Rengiant šią nuomonę remtasi pirmiau minėtoje nuomonėje išdėstytais pozicijomis, sutelkiant dėmesį į specialią kartu gyvenančių slaugytojų padėtį.

3. Darbo jėgos trūkumas, griežtos taupymo priemonės, migracija ir kartu gyvenantys slaugytojai

3.1. Slauga namuose sparčiai plinta. Tam įtakos turi tai, kad globaliai namuose vis dažniau teikiama pirmenybė, daugeliui žmonių stacionarinės slaugos išlaidos yra pernelyg didelės ir trūksta reikiamų investicijų į priežiūros sektoriaus infrastruktūrą.

3.2. Dėl daugumoje valstybių narių taikomų griežtų taupymo priemonių sumažėjo esama ribota infrastruktūra ir ilgalaikės priežiūros darbo jėgos pasiūla. EESRK mano, kad investicijas į ilgalaikę priežiūrą reikia vertinti pozityviai, kad tai – ekonominė galimybė ir prioritetinė darbo vietų kūrimo, socialinės paramos šeimoms ir lyčių lygybės sritis. Investicijomis į šį sektorių didinamas darbo jėgos aktyvumas ir suteikiama galimybė įveikti ekonomikos krizę⁽¹⁰⁾.

3.3. Slaugytojo profesiją turinčių darbuotojų trūksta daugelyje valstybių narių. Ilgalaikės priežiūros darbuotojų trūkumo problemą bandoma spręsti samdant ir teisėtus, ir dokumentų neturinčius kartu gyvenančius slaugytojus. Pietų Europos priežiūros sistemose kartu gyvenančių slaugytojų paslaugomis naudojamos itin plačiai. Italijoje kartu gyvenantys slaugytojai migrantai sudaro apie tris ketvirtadalius slaugos namuose darbuotojų⁽¹¹⁾.

3.4. Vidurio ir Rytų Europos (VRE) šalių priežiūros sektoriuje taip pat jaučiamas darbo jėgos trūkumas, šį sektorių taip pat veikia Vakarų Europoje didėjanti slaugos paslaugų paklausa. Pavyzdžiui, kitose šalyse dirbti kartu gyvenančiais slaugytojais vyksta daug lenkų, nors pačioje Lenkijoje slaugos namuose darbuotojų labai trūksta. Šis trūkumas šalinamas samdant į Lenkiją atvykstančius darbuotojus iš Ukrainos ir kitų ES nepriklausančių šalių.

3.5. Nors vis geriau suvokiama, kad priežiūros sektorius yra svarbus ekonominei gerovei, kartu gyvenančių slaugytojų indėlis į Europos ekonomiką nėra įvertintas. Šį klausimą reikėtų spręsti Europos lygmeniu.

3.6. Daugeliui Vakarų Europos moterų tenka dviguba našta – tikimasi, kad jos prižiūrės ir savo tėvus, ir vaikus. Šiam darbui atlikti jos vis dažniau naudojasi mokama priežiūra. Kadangi pasaulyje slaugos darbas yra globalizuotas, plečiasi pasauliniai slaugos tinklai⁽¹²⁾. Dirbti išvykstantys slaugytojai migrantai dažnai turi surasti slaugytojus savo pačių šeimos nariams ir įdarbina slaugytojus iš kitos, paprastai skurdesnės aplinkos.

⁽⁵⁾ Pagal Eurostato apibrėžtį darbas namų ūkyje apima namų ūkio, kuris kaip darbdavys samdo namų ūkio darbuotojus, pavyzdžiui, tarnaites, virėjus, padavėjus, patarnautojus, skalbėjas, sodininkus, slaugytojus, guvernantes, aukles, repetitorius, sekretorius ir kt., veiklą.

⁽⁶⁾ Tarptautinė darbo organizacija (2012 m.).

⁽⁷⁾ OL C 21, 2011 1 21, p. 39, OL C 12, 2015 1 15, p. 16, OL C 242, 2015 7 23, p. 9.

⁽⁸⁾ OL C 271, 2013 9 19, p. 91, OL C 226, 2014 7 16, p. 21.

⁽⁹⁾ OL C 332, 2015 10 8, p. 1.

⁽¹⁰⁾ OL C 226, 2014 7 16, p. 21.

⁽¹¹⁾ Europos Parlamento tyrimų tarnyba (2016 m.).

⁽¹²⁾ Hochschild, A. R. (2000 m.) *Global Care Chains and Emotional Surplus Value*, Hutton, W. ir Giddens, A. (red.) *On The Edge: Living with Global Capitalism*, Londonas.

4. Kartu gyvenančių slaugytojų darbo sąlygos

4.1. Menką kartu gyvenančių slaugytojų statusą nulėmė seksistinės prielaidos, kad slaugytojo darbas yra žemos kvalifikacijos moterų darbas. Tokią reputaciją stiprina ir struktūrinis moterų migrančių marginalizavimas. Įvairiuose darbo jėgos tyrimuose namų ūkio darbuotojai paprastai priskiriami prie žemos kvalifikacijos arba nekvalifikuotų darbuotojų. Tačiau daug kartu gyvenančių slaugytojų turi per ilgus darbo metus išsiugdžytus ir nepripažįstamo formalaus mokymo ar sertifikavimo programų įgūdžius ir kvalifikaciją. Samdant kartu gyvenančius slaugytojus dažnai reikalaujama įrodyti darbo slaugos srityje patirtį, turėti kvalifikaciją, bet darbo sąlygos šių reikalavimų neatspindi.

4.2. Daug kartu gyvenančių slaugytojų dirba pagal nereglamentuojamą darbo tvarką, daug jų dirba nelegaliai. Jie dažnai negali naudotis savo kaip darbuotojų teisėmis ir yra išnaudojami. Darbo sąlygos kartais būna lyg šiuolaikinių vergų: darbuotojai izoliuojami, patiria smurtą ir prievartą, verčiami dirbti visą parą be poilsio dienų, jiems neužtikrinamos pagrindinės gyvenimo sąlygos, pavyzdžiui, privati asmeninė erdvė. Kiti dirba fiktyviai kaip savarankiškai dirbantys asmenys. Daugeliu atvejų darbo ir kitoms valstybinėms inspekcijoms, taip pat profesinėms sąjungoms neleidžiama patekti į slaugytojo darbo vietą (t. y. privačius namus).

4.3. Būtina remti kartu gyvenančių slaugytojų įteisinimo ir legalizavimo priemones ir taip užtikrinti teisėtus būdus patekti į priežiūros sektorių. Jau esama precedento: Ispanijoje ir Italijoje nuo 2002 m. leista teisėtai dirbti apie 500 000 dokumentų neturėjusių namų ūkio darbuotojų⁽¹³⁾. Privaloma parengti darbo jėgos migracijos politiką, kuri sudarytų sąlygas trečiųjų šalių piliečiams teisėtai dirbti priežiūros sektoriuje, taikant vienodo požiūrio principą bei suteikiant teisę keisti darbdavį.

4.4. Kartu gyvenantys slaugytojai yra viena iš judžiausių ilgalaikės priežiūros darbo jėgos grupių. Daugumą kartu gyvenančių slaugytojų iš VRE šalių sudaro asmeninių šeimų išsipareigojimų turinčios vidutinio amžiaus moterys⁽¹⁴⁾. Dažnu atveju slaugytojai iš VRE šalių dirba Vakarų Europos šalyse ne ilgiau kaip tris mėnesius iš eilės, tada grįžta į savo gimtąsias šalis.

4.5. Dėl kvalifikuotų kartu gyvenančių slaugytojų migracijos į priimančiąsias šalis kilmės šalys netenka didelės darbo jėgos dalies. Kai darbuotojų kvalifikacija priimančiose šalyse nepripažįstama, o Europos ir pasauliniuose sveikatos priežiūros sektoriuose apskritai trūksta darbuotojų, patiriama socialinių ir ekonominių nuostolių.

4.6. Iš visų šių aplinkybių matyti, kad kartu gyvenančių slaugytojų teisės dabartinėse Europos ir valstybių narių teisės sistemose saugomos nepakankamai.

4.7. Valstybės narės turėtų skatinti ir remti kartu gyvenančius slaugytojus, kad jie nedirbtų neteisėtai.

5. Slaugomų asmenų ir jų šeimų vaidmuo

5.1. Slaugomiems asmenims ir jų šeimoms būna sunku rasti slaugytojų. Dažniausiai slaugytojai įdarbinami per neoficialius šeimos arba draugų ryšius. Garantija, kad tokiomis aplinkybėmis įdarbinti slaugytojai teiks kokybišką priežiūrą, dažnai būna menka. Šeimos dažnai neturi aiškių gairių, kaip teisėtai įdarbinti slaugytojus.

5.2. Slaugomiems asmenims ir jų šeimoms valstybė turėtų teikti atitinkamą pagalbą. Trumpuoju laikotarpiu tai turėtų būti informavimo kampanija ir nuolatinė pagalba, susijusi su kartu gyvenančių slaugytojų darbo ir socialinės paramos teisėmis. Ilguoju laikotarpiu valstybės narės turėtų imtis veiksmų ir užtikrinti stebėseną ir tarpininkavimą padedant slaugomiems asmenims rasti kartu gyvenančius slaugytojus.

⁽¹³⁾ Tarptautinio bendradarbiavimo dėl dokumentų neturinčių migrantų platforma (2013 m.).

⁽¹⁴⁾ Kartu gyvenančios slaugytojos Alinos Badowskos liudijimas (2016 m.) SOC/535 viešajame klausyme.

5.3. Slaugomiems asmenims ir jų šeimoms turėtų būti teikiamos įvairios pagalbos paslaugos pagal slaugomo asmens ir jo šeimos poreikius; tai gali būti perkamos dalį darbo dienos arba visą darbo dieną teikiamos slaugos namuose paslaugos. Visa slaugos tvarka būtina užtikrinti deramas sąlygas tiesiogiai įdarbinamiems ar pagal sutartį samdomiems darbuotojams.

5.4. Slaugomi asmenys ir jų šeimos taip pat turėtų būti raginami geriau susipažinti su kartu gyvenančių slaugytojų poreikiais ir elgtis su jais kaip su pagarbos nusipelnusiais ir teises turinčiais darbuotojais. Slauga yra tiek fiziškai, tiek emociškai labai sunkus darbas. Kartu gyvenantiems slaugytojams turėtų būti suteikiama tinkama gyvenamoji vieta ir privati erdvė, o tiesiogiai įdarbinamų slaugytojų atveju reikėtų paisyti jų darbo laiko, įskaitant budėjimo laiką, ribų.

5.5. Kartu reikėtų gerbti slaugomo asmens teisę gauti tinkamas slaugos paslaugas. Tai ypač aktualu pažeidžiamų asmenų grupėms ir specialiųjų poreikių turintiems asmenims, pavyzdžiui, sergantiesiems demencija.

6. Darbdavių vaidmuo

6.1. Greta beveik nereguliuojamo neoficialaus sektoriaus, slaugos namuose sektoriuje vis aktyviau veikia mažos įmonės, įskaitant darbuotojų samdymo agentūras.

6.2. Priežiūros sektorius gali prisidėti prie oraus darbo vietų kūrimo privačiuose namų ūkiuose ir Europos ekonomikos augimo. Teikiamų slaugos paslaugų kokybę galima garantuoti tik kokybiškomis darbo vietomis.

6.3. Kadangi kartu gyvenančių slaugytojų įdarbinimas kitose šalyse reglamentuojamas nepakankamai, kai kurios įmonės naudojami galimybe už tą patį darbą siūlyti mažesnes kainas, taip prisidedamos prie socialinio dempingo. Tai ypač akivaizdu Lenkijos arba Slovakijos agentūrose, kurios siunčia kartu gyvenančius slaugytojus į Vakarų Europą⁽¹⁵⁾. Tebesitęsianti nesąžininga konkurencija yra žalinga ir darbuotojams, ir darbdaviams, ir Europos ekonomikai.

7. Pilietinės visuomenės vaidmuo

7.1. Bendruomeninės organizacijos, religinės grupės⁽¹⁶⁾ ir viešojo bei privačiojo sektorių darbdaviai atlieka pagrindinį vaidmenį įvairiais lygmenimis teikiant slaugos paslaugas. Daug bendruomeninių organizacijų prisidėjo prie kartu gyvenančių slaugytojų migrantų darbo įteisinimo⁽¹⁷⁾.

7.2. Tačiau daugelyje valstybių narių slaugai skiriama nepakankama parama. Dėl pastarojo meto ekonomikos krizės visoje Europoje nepakankamai investuojama į slaugos paslaugas, todėl išryškėjo tokios neigiamos tendencijos, kaip blogėjanti slaugos kokybė ir darbo sąlygos.

7.3. Kad būtų patenkinta auganti slaugos paslaugų paklausa, slaugytojų organizacijoms reikėtų skirti pakankamai lėšų. Atsižvelgiant į slaugytojų organizacijų patirtį, jas reikia įtraukti į realų socialinį ir pilietinį dialogą, per kurį būtų parengtos šio sektoriaus taisyklės dėl slaugos paslaugų organizavimo ir teikimo.

8. Valstybių narių ir Europos Sąjungos vaidmuo

8.1. Puikus kokybiškos slaugos teikimo, kuriame dalyvauja visi suinteresuotieji subjektai, pavyzdys yra Švedija. Jos sistema paremta aukšto lygio viešąja parama, finansuojama iš mokesčių⁽¹⁸⁾. Čekių sistemos, kurios, pavyzdžiui, yra taikomos Prancūzijoje ir Belgijoje, taip pat prisidėjo prie namų ūkio darbų formalizavimo ir kai kuriais atvejais pagerino namų ūkio paslaugas teikiančių darbuotojų darbo sąlygas. Belgijos atveju slaugai ši sistema netaikoma⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁵⁾ Vokietijos profesinių sąjungų konfederacijos Sąžiningo judumo projekto (angl. *DGB Fair Mobility Project*) patirtis, www.faire-mobilitaet.de.

⁽¹⁶⁾ Konkrečiai Vokietijoje organizacijos *Caritas* ir *Diakonie* atlieka svarbų vaidmenį remdamos kartu gyvenančius slaugytojus ir slaugomus asmenis.

⁽¹⁷⁾ Pavyzdžiui, www.gfambh.com

⁽¹⁸⁾ Sweden.se (2016 m.).

⁽¹⁹⁾ Tarptautinė darbo organizacija (2013 m.).

8.2. Norėdama patenkinti ilgalaikės slaugos poreikius, Austrija sukūrė savarankiškai dirbančių kartu gyvenančių slaugytojų sistemą ir nustatė teisinius paslaugų teikimo kokybės ir bendrųjų sąlygų reikalavimus. 2015 m. kokybės standartai ir skaidrumas buvo dar padidinti. Šia sistema naudojasi daug Austrijos gyventojų, tačiau ją kritikuoja Austrijos profesinės sąjungos, teigiančios, kad ji daro neigiamą poveikį darbo standartams.

8.3. Kadangi geriausios praktikos modelius kokybiškų slaugos paslaugų srityje ne visada galima visapusiškai perkelti į visas valstybes nares, Europos mastu visais lygmenimis reikia koordinuoti holistinę sistemą, kuri apimtų visus suinteresuotuosius subjektus.

8.4. EESRK yra įsitikinęs, kad Europos Sąjunga turėtų stebėti kartu gyvenančių slaugytojų darbo jėgos pasiūlą ir judumą Europoje ir skatinti būdus, kuriais gerinami bendri sektoriaus pajėgumai teikti kokybišką slaugą ir kurti oraus darbo vietas.

8.5. Slaugos darbuotojų pasiūlos trūkumas Europoje turi būti laikomas vienu svarbiausių ES darbotvarkės klausimų. Reikia atkreipti dėmesį į kartu gyvenančius slaugytojus, kurie dabartinėse politikos paradigmos yra beveik nepastebimi.

2016 m. rugsėjo 21 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georges DASSIS*
